

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
KHOA KINH TẾ

PGS-TS NGUYỄN VĂN LUYỆN
TS LÊ THỊ BÍCH THO
TS DƯƠNG ANH SƠN

giáo trình

LUẬT HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ

NHÀ XUẤT BẢN
ĐẠI HỌC QUỐC GIA TP HỒ CHÍ MINH

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
KHOA KINH TẾ**

∞ ∞

**PGS-TS NGUYỄN VĂN LUYỆN - TS LÊ THỊ BÍCH THỌ
TS DƯƠNG ANH SƠN**

GIÁO TRÌNH

**LUẬT HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI
QUỐC TẾ**

**NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA
TP HỒ CHÍ MINH - 2005**

LỜI NÓI ĐẦU

Tự do hoá thương mại là xu thế tất yếu và ngày càng có sự tác động lớn đến hoạt động của các doanh nghiệp Việt Nam, đặc biệt là trong lĩnh vực ký kết và thực hiện hợp đồng thương mại quốc tế. Các doanh nghiệp Việt Nam có được sự chủ động trong việc ký kết và thực hiện các loại hợp đồng thương mại quốc tế hay không còn phụ thuộc vào sự hiểu biết, nắm bắt các quy định của pháp luật thương mại quốc tế cũng như các tập quán thương mại quốc tế của từng doanh nghiệp. Thực tiễn cho thấy, sự hiểu biết luật pháp quốc tế của các doanh nghiệp Việt Nam còn rất hạn chế.

Để góp phần nâng cao sự hiểu biết về pháp luật thương mại quốc tế trong lĩnh vực ký kết và thực hiện hợp đồng, chúng tôi biên soạn cuốn "Luật hợp đồng thương mại quốc tế". Cuốn sách được biên soạn dựa trên cơ sở cuốn "Hợp đồng thương mại quốc tế" có những sửa đổi, bổ sung đáng kể. Để biên soạn cuốn sách này chúng tôi đã sử dụng nhiều tài liệu được xuất bản ở các quốc gia khác nhau. Đặc biệt trong cuốn sách này chúng tôi có sự phân tích, so sánh các quy định pháp luật của các nước khác nhau trong lĩnh vực hợp đồng.

Cuốn sách được chia thành hai phần:

Phần thứ nhất: **Những vấn đề chung của hợp đồng thương mại quốc tế** (từ chương 1 đến chương 5). Trong phần này chúng tôi đề cập đến những vấn đề chung của hợp đồng thương mại quốc tế như: khái niệm, ký kết, thực hiện, giải quyết tranh chấp...

Phần thứ hai: **Các hợp đồng thương mại quốc tế thông dụng** (từ chương 6 đến chương 10). Trong phần này chúng tôi phân tích, so sánh các quy định của pháp luật của các nước khác nhau về một số hợp đồng được sử dụng phổ biến trong thương mại quốc tế.

Tham gia biên soạn cuốn sách có các tác giả:

- PGS-TS Nguyễn Văn Luyện. Chương 5
- TS Dương Anh Sơn   Chương 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10
- TS Lê Thị Bích Thọ   Chương 4

Cuốn sách có thể được sử dụng với tư cách là tài liệu tham khảo cho sinh viên khi nghiên cứu những vấn đề liên quan đến hợp đồng thương mại, có thể được sử dụng với tư cách là giáo trình của môn học Luật hợp đồng thương mại quốc tế. Ngoài ra cuốn sách còn có thể có ích cho các doanh nghiệp, các chuyên gia trong lĩnh vực thương mại quốc tế.

Mặc dù đã hết sức cố gắng, tuy nhiên cuốn sách không thể không tránh khỏi những hạn chế. Chúng tôi rất mong nhận được sự đóng góp chân tình của người đọc, đặc biệt là của các đồng nghiệp để cuốn sách có chất lượng hơn về mặt khoa học, thiết thực hơn cho thực tiễn.

Tập thể tác giả

MỤC LỤC

Lời nói đầu	3
PHẦN THỨ NHẤT	
NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	5
CHƯƠNG I. KHÁI QUÁT HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	5
I. KHAI NIỆM	5
1.1. Khái niệm hợp đồng thương mại quốc tế	5
1.2. Chủ thể của hợp đồng thương mại quốc tế	11
1.3. Đối tượng của hợp đồng thương mại quốc tế	12
1.4. Hình thức của hợp đồng thương mại quốc tế	13
1.5. Phân loại hợp đồng thương mại quốc tế	14
1.6. Đặc điểm của hợp đồng thương mại quốc tế	16
II. CƠ SỞ PHÁP LÝ CỦA HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	18
2.1. Điều ước quốc tế	18
2.2. Pháp luật quốc gia	20
2.3. Tập quán thương mại quốc tế và hợp đồng mẫu	25
2.4. Ân lệ	28
III. HIỆU LỰC CỦA HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	28
3.1. Điều kiện có hiệu lực của hợp đồng thương mại quốc tế	28
3.2. Hợp đồng vô hiệu và hiệu quả pháp lý do hợp đồng vô hiệu	28
CHƯƠNG II. KÝ KẾT VÀ ĐIỀU CHỈNH HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	30
I. KÝ KẾT HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	30
1.1. Đàm phán trực tiếp giữa các bên	30
1.2. Ký kết hợp đồng bằng cách gián tiếp	33
1.3. Giải thích hợp đồng	39
II. ĐIỀU CHỈNH NỘI DUNG HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	43
2.1. Nhu cầu điều chỉnh nội dung của hợp đồng thương mại quốc tế	43
2.2. Những điều khoản thường sử dụng cho phép điều chỉnh nội dung hợp đồng	44

CHƯƠNG III. CÁC BIỆN PHÁP CHẾ TÀI DO PHẠM VI HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	47
I. KHÁI QUÁT	47
1.1. Buộc thực hiện đúng hợp đồng	48
1.2. Tam ngưng và đình chỉ thực hiện hợp đồng	51
1.3. Hủy hợp đồng	51
II. TRÁCH NHIỆM DO VI PHẠM HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	53
2.1. Khái niệm, hình thức trách nhiệm do vi phạm hợp đồng thương mại quốc tế	53
2.2. Căn cứ phát sinh trách nhiệm do vi phạm hợp đồng thương mại quốc tế	61
2.3. Các trường hợp miễn trừ trách nhiệm do vi phạm hợp đồng thương mại quốc tế	68
CHƯƠNG IV. THANH TOÁN QUỐC TẾ	77
I. KHÁI QUÁT	77
II. CÁC PHƯƠNG TIỆN THANH TOÁN	79
2.1. Hối phiếu	80
2.2. Séc	86
III. CÁC HÌNH THỨC THANH TOÁN	89
3.1. Thanh toán quốc tế bằng hình thức trả tiền vào tài khoản được chỉ định	89
3.2. Phương thức nhờ thu trong thanh toán quốc tế	95
3.3. Thanh toán bằng tín dụng chứng từ	102
CHƯƠNG V. GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP PHÁT SINH TỪ HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	124
I. KHÁI QUÁT TRANH CHẤP VÀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	124
1.1. Khái niệm	124
1.2. Giải quyết tranh chấp bằng thương lượng	127
1.3. Giải quyết tranh chấp bằng hòa giải	129
II. TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	135
2.1. Khái niệm và đặc điểm của trọng tài thương mại quốc tế	135

2.2. Cơ sở pháp lý của trọng tài thương mại quốc tế.....	141
2.3. Thỏa thuận trọng tài	147
2.4. Tổ tụng trọng tài	153
2.5. Công nhận và cho thi hành quyết định của trọng tài nước ngoài.....	162

PHẦN THỨ HAI

CÁC HỢP ĐỒNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ THÔNG DỤNG..... 166

CHƯƠNG VI. HỢP ĐỒNG MUA BÁN HÀNG HÓA QUỐC TẾ.....	166
I. KHÁI QUÁT HỢP ĐỒNG MUA BÁN HÀNG HÓA QUỐC TẾ	166
1.1. Khái niệm.....	166
1.2. INCOTERMS và thực tiễn sử dụng INCOTERMS ở Việt Nam	167
II. NỘI DUNG CỦA HỢP ĐỒNG MUA BÁN HÀNG HÓA QUỐC TẾ	175
2.1. Các điều khoản cơ bản của hợp đồng mua bán hàng hóa quốc tế	175
2.2. Quyền và nghĩa vụ của các bên.....	182
III. THỜI ĐIỂM CHUYỂN QUYỀN SỞ HỮU VÀ THỜI ĐIỂM CHUYỂN RỦI RO.....	192
3.1. Thời điểm chuyển quyền sở hữu	192
3.2. Thời điểm chuyển rủi ro	194
CHƯƠNG VII. TRUNG GIAN TRONG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	199
I. HỢP ĐỒNG ĐẠI DIỆN TRONG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	199
1.1. Khái niệm đại diện thương mại và hợp đồng đại diện trong thương mại quốc tế.....	199
1.2. Các văn bản pháp lý quốc tế điều chỉnh hợp đồng đại diện trong thương mại quốc tế.....	203
1.3. Nghĩa vụ của người đại diện	206
1.4. Nghĩa vụ của bên giao đại diện	210
1.5. Quyền của người được đại diện chấp nhận hay từ chối đơn đặt hàng do người đại diện cung cấp.....	214
1.6. Quyền đặc biệt của người đại diện.....	215

1.7. Mối quan hệ của người được đại diện và người đại diện với người thứ ba	215
1.8. Quyền sở hữu đối với hàng hóa được giao cho người đại diện	217
1.9. Chấm dứt hợp đồng đại diện thương mại và hậu quả pháp lý	218
II. HỢP ĐỒNG ĐỘC QUYỀN PHÂN PHỐI (SOLODISTRIBUTION CONTRACTS)	219
2.1. Khái niệm hợp đồng độc quyền phân phối	219
2.2. Sự khác biệt của hợp đồng phân phối độc quyền với một số loại hợp đồng tương tự khác	221
2.3. Các điều kiện của hợp đồng phân phối trong thương mại quốc tế	222
CHƯƠNG VIII. HỢP ĐỒNG NHƯỢNG QUYỀN THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ (FRANCHISE)	225
I. KHÁI NIỆM NHƯỢNG QUYỀN VÀ HỢP ĐỒNG NHƯỢNG QUYỀN THƯƠNG MẠI	225
1.1. Khái niệm nhượng quyền thương mại.....	225
1.2. Hợp đồng nhượng quyền thương mại	228
1.3. Các loại nhượng quyền thương mại.....	231
1.4. Sự khác biệt giữa hợp đồng nhượng quyền thương mại với hợp đồng chuyển giao công nghệ theo quy định của pháp luật Việt Nam.....	231
II. NGHĨA VỤ CỦA CÁC BÊN TRONG HỢP ĐỒNG NHƯỢNG QUYỀN THƯƠNG MẠI.....	233
2.1. Nghĩa vụ của bên giao	233
2.2. Nghĩa vụ của bên sử dụng.....	237
III. THỎA THUẬN HẠN CHẾ CẠNH TRANH	240
IV. TRÁCH NHIỆM CỦA CÁC BÊN THEO HỢP ĐỒNG NHƯỢNG QUYỀN THƯƠNG MẠI	242
V. THAY ĐỔI, CHẤM DỨT HỢP ĐỒNG NHƯỢNG QUYỀN THƯƠNG MẠI	243
CHƯƠNG IX. TÀI TRỢ XUẤT NHẬP KHẨU	248
I. HỢP ĐỒNG THUÊ TÀI CHÍNH QUỐC TẾ	248

1.1. Khái niệm và đặc điểm của hợp đồng thuê tài chính quốc tế	248
1.2. Nội dung của hợp đồng thuê tài chính.....	254
1.3. Chấm dứt hợp đồng thuê tài chính	258
II. HỢP ĐỒNG BAO THANH TOÁN (FACTORING)	259
2.1. Khái niệm và đặc điểm hợp đồng bao thanh toán	259
2.2. Nội dung của hợp đồng bao thanh toán	267
III. BẢO LÃNH NGÂN HÀNG	272
3.1. Khái niệm bảo lãnh ngân hàng.....	272
3.2. Căn cứ pháp lý của bảo lãnh ngân hàng trong thương mại quốc tế.....	274
3.3. Đặc điểm của bảo lãnh ngân hàng	276
3.4. Hợp đồng bảo lãnh ngân hàng	278
3.5. Các loại bảo lãnh ngân hàng.....	282
CHƯƠNG X. HỢP ĐỒNG VẬN CHUYỂN HÀNG HÓA	285
I. HỢP ĐỒNG VẬN CHUYỂN HÀNG HÓA BẰNG ĐƯỜNG BIỂN.....	285
1.1. Khái quát hợp đồng vận chuyển hàng hóa bằng đường biển.....	285
1.2. Hợp đồng vận chuyển hàng hóa theo chứng từ vận chuyển	296
1.3. Hợp đồng chuyên chở bằng tàu chuyển	303
II. VẬN TẢI HÀNG HÓA BẰNG ĐƯỜNG HÀNG KHÔNG	307
2.1. Khái niệm, đặc điểm và cơ sở pháp lý	307
2.2. Hợp đồng vận chuyển hàng hóa bằng đường hàng không	309
2.3. Trách nhiệm của các bên theo hợp đồng vận chuyển hàng hóa bằng đường hàng không.....	310
III. VẬN CHUYỂN HÀNG HÓA BẰNG ĐƯỜNG BỘ QUỐC TẾ	313
3.1. Công ước quốc tế về vận chuyển hàng hóa bằng đường bộ.....	313
3.2. Hợp đồng vận chuyển hàng hóa bằng đường bộ	314
3.3. Trách nhiệm của các bên	316
IV. HỢP ĐỒNG VẬN CHUYỂN HÀNG HÓA QUỐC TẾ BẰNG ĐƯỜNG SẮT	319

4.1. Công ước về vận chuyển đường sắt quốc tế (COTIF)	319
4.2. Hiệp định liên vận hàng hóa đường sắt quốc tế (SMGS)	322
4.3. Vận đơn đường sắt	325
V. VẬN TẢI HÀNG HÓA ĐA PHƯƠNG THỨC QUỐC TẾ	326
5.1. Khái niệm và ý nghĩa	326
5.2. Chứng từ vận tải hàng hóa đa phương thức	328
5.3. Nghĩa vụ của những người tham gia hợp đồng vận tải đa phương thức	331
5.4. Trách nhiệm của người kinh doanh vận tải đa phương thức	333
5.5. Một số đặc điểm của vận chuyển hàng hóa bằng container	337
Tài liệu tham khảo	340